

Warksteed „Spraakplanen för Nedderdüütsch“

Anner Länner, anner Spraakplaans –
Man kriegt wi ok een för Platt torecht?

Christiane Ehlers &
Kevin Behrens
Niederdeutschsekretariat

1

„Wat is Spraakplanen?“

- Bewusste **Maatregeln**, mit de een op den Bruuk un de Dieg vun en Spraak **inwarken** will.
- Dat Maal vun en **Spraakplan**: En Spraak in bestimmte Rebeden to **föddern**, to **bewohren** oder an ne'e sellschopliche Bedingens **anpassen**.
- Een will versöken, de Spraak to **lenken** – in School, Verwalten, Apentlichkeit, Kultur oder Medien.
- Spraakplanen gifft dat in de **mehrsten Spraken**:
 - De Duden-Redakschoon gifft en faste **Rechtschrieven** rut un deelt Wöör un Utdrück na fienspraaklich oder ümgangsspraaklich in.
 - In Frankriek regelt en Gesett, dat 40 % vun de Leder in't **Radio** franzööschesprakig ween mööt.
- Sünnertlich wichtig bi **lütte un bedrauhete Spraken**, de ahn wenig Schangsen hebbt

2

2

Woans süht Spraakplanen ut?

En Spraakplaan deelt sik in **mehrere zentrale Berieken** op, de de Grundlaag för en duersame Spraakföddern billen doot.

Statusplanen
befeelt sik dormit, in wat för Berieken en Spraak bruukt warrt un wat för en Status de dor hett – t. B. in Scholen, Behöörden oder in'n Rundfunk.

Bi de **Diskursplanen** will een, dat de Spraak ok in aktuelle sellschopliche Debatten bruukbor is, man ok dat een dat Narrativ lenken kann, woans över de Spraak snackt warrt.

Prestieschplanen
is dorop utricht, de sellschopliche Wohnemen vun de Spraak to verbetern, t. B. dör Kampanjen för mehr Sichtborkeit un positive Medienpräsenz.

Bi de **Verwarvsplanen** geiht dat doröver, dat Minschen de Spraak lehrt un wiedergeven köönt – dör Ünnerricht an Scholen, Volkshooscholen, man ok in de Familjen.

Korpusplanen
is över de Spraak sülvst, also Rechtschrievn, Woortschatt, Grammatik un dat Opstellen vun ne'e Begrepen. Ok en möögliche Standardisieren höört dorto.

En **Spraakplaan**, de Spood hebben schall, mutt mööglichst veel vun düsse Berieken afdecken, ok wenn dat blots na un na angahn warrt.

7

3

Uns ne'e Informatschoonsbroschüür

- Opkloren: Wat is Spraakplanen? Wat höört dorto?
- Anner Spraken as Vörbiller – Wat lehrt wi vun jüm?
- Uns Vorgahn för den *Spraakplaan Nedderdüütsch 2050*
- Woans geiht een kunkret bi Platt vör?
- Woans kann jeeden aktiv warrn un mitmaken?

Dalladen as PDF op uns Websteed oder as druckte Faten bestellen ünner info@niederdeutschsekretariat.de

4

4

Broschüür: „Mehr Wöör för Platt“

5

„Anner Länner, anner Spraakplaans“

De keltschen Spraken as Vörbiller (mang anner)

6

6

De keltschen Spraken as Vorbiller Koornsch (Kernowek)

- Dat Koornsche gell in't 18ste Johrhunnert as **utstorven**, is aver **mit Spood** wedder **revitaliseert** worrn.
- En zentralen Schritt weer de **Ankennen as Minnerheitspraak** in'n Rahmen vun de Sprakencharta in dat Verenigte Königriek.
- Dat giff't Spraakkursen, Prävens un Wöörböker in de Spraak.
- Man sünnerrlich wichtig is de **fröhkindliche Beriek**.
 - De Kinnergoorn *Skol Veythrin Karenza* in Cornwall büddt en Betroen op Koornsch an.
 - Scholen köönt sik butendem dör dat *Go Cornish*-Programm för de Spraakföddern verpflichten.
- Medien, Musik un lokale Behöörden sünd jüst so **inbunnen** mit dat Maal, de Spraak in'n Alldag wedder sichtbor to maken.

7

7

De keltschen Spraken as Vorbiller Iersch (Gaeilge)

- Iersch is **eerste Amtsspraak** in Irland.
- De Spraakplanen baseert op **lokale un dezentrale Spraakplaans**, de mit de Community tosamen opstellt warrt.
- Stöön krieg't se dör hööftamtliche **Language Officers**.
 - Se bringt Projekten to den Spraakbruuk in Gang, as in'n Kulturbieriek, in Verenen oder ok in'n Lütthannel.
- Sünnerrliche Spood hett de **Sichtborkeit in de Medien**.
 - De Feernsehsenner *TG4* un de Radiosenner *Raidió na Gaeltachta* hebbt **meist blots eensprakig Iersch-Programm**.
 - Man ok op YouTube un anner Social Medias giff't dat en groten Barg an **(Musik)Videos**, de in Masse produzeert warrt (vör all mit Schölers:chen)

8

8

De keltschen Spraken as Vörbiller Waliesch (Cymraeg)

- Waliesch is de gröttste un vundaag **wedder op't wenigst bedrauhde** keltsche Spraak.
- Dat giff dat Amt vun den **Welsh Language Commissioner**, de op de Ümsetten vun de Spraakplanen achten deit.
- Ok in Wales giff dat **waliesche Senners** so as *S4C* oder *Radio Cymru*.
- Siet 1980 nimmt de Tall an Kinner op waliesche **Immerschoonsscholen** stüttig to, jüstso as de Tall vun Sprekers:chen sülvst.
- De waliesche Regeren hett sik dat Maal sett, **2050** de Sprechertall vun 540.000 (Stand 2021) op **een Milljon** to verhögern.

9

9

De keltschen Spraken as Vörbiller Wat lehrt wi vun de dorto?

- **Offizjelle Ankennen:** Dat bruukt en rechtliche Grundlaag för Maatregelen un Spraakplaans
- **Billen:** Ok Platt mutt groten Weert op dat Inbinnen vun Kinner (s. a. Medienprojekten) leggen, süh t. B. vele Spraken in DÜ, de Immerschoonsscholen hebbt
- **Medien utboen:** Waliesch un lersch hebbt egen Senners un produzeert stüttig mehr medialen Output, tosamten mit de Sprekerschoppen
- **Lokale un dezentrale Spraakplaans:** Üm op so en groot Rebeet as Plattdüütschland överall de Behoven vun de Lüüd to finnen, bruukt dat ok dezentralere Vorgahns

WOANS SÜHT DAT KONKRET UT?

So en Spraakplaan kann een nich op mal ümsetten. Dat bruukt en lange Tiet, üm allens uttoformulieren un all Punkten opstellen. Faken giff dat ok gor nich den een Spraakplaan. Polietsch sünd verscheden Ebenen to beachten, de all verscheden Anföddern an en Plaen hebbt. So mutt een op **Bunnebene** anner Maatregeln formulieren as op **Lannsebene**. Ok regionale Rebeden, to'n Bispeel de **Dialektrebeden**, hebbt villicht anner Telen as dor, wo de Lannsgrenzen polietsch verloop. Wenn dat an't Ümsetten geiht, fällt ok en Barg Verantwoorden un dat aktive Doon an de **Kommunen**, an de **lokalen Institutschonen** un an de **Aktören** vör Oort. Wat also en passlichen Spraakplaan för Platt ween schall, de besteit ut mehrere: en **natschonalen**, en **överregionalen** un en **regionalen Plaen**, as ok dorto noch **dezentrale Plaans**.

13

10

10

De keltschen Spraken as Vörbiller

Wat lehrt wi vun de dorto?

- **Offitschelle Ankennen:** Dat bruukt en rechtliche Grundlaag för Maatregeln un Spraakplaans
- **Billen:** Ok Platt mütt groten Weert op dat Inbinnen vun Kinner (s. a. Medienprojekten) leggen, süh t. B. vele Spraken in DÜ, de Immerschoonsscholen hebbt
- **Medien utboen:** Waliesch un Iersch hebbt egen Senners un produzeert stüttig mehr medialen Output, tosamen mit de Sprekerschoppen
- **Lokale un dezentrale Spraakplaans:** Üm op so en groot Rebeet as Plattdüütschland överall de Behoven vun de Lüüd to finnen, bruukt dat ok dezentralere Vorgahns
- **Verantwortliche Lüüd:** Wat in Ierland de *language officers* oder in Wales de *Welsh language commissioners* sünd, mööt ok för Plattdüütsch Lüüd ween, de de Ümsetten vun den Spraakplan as konkrete Opgaav hebbt.
- **Överall:** Spraakplaans, de naue Malen sett un Maatregeln för de ehr Ümsetten opstellt
- **Drömen wagen:** De Plattdüütschen sünd dat wennt, sik mit wenig tofreden to geven. Een mutt anfangen, mehr drömen to wagen!

11

11

„Modellprojekten för Plattdüütsch“

Sassen-Anholt un Ollnborger Mönsterland

12

12

„Woans gaht wi dat Thema Spraakplaan för Platt an?“

- **Inbetrecken vun de Sprekergrupp** dör dat Inrichten vun en **Warkkoppel**
- Tohoop mit de Warkkoppel is fastleggt worrn:
 - Wi fangt mit **lokale un dezentrale Spraakplaans an.**
 - Wi nehmt uns toeerst de **Prestiesch-planen** vör.
 - Wi sett in **twee Modellregionen** Projekten op un versöök de Rutkümst op anner, ähnliche Regionen to överdregen.
- **Modellregionen:**
 - Sassen-Anholt
 - Süüdollnborger Münsterland
- **Uns Maal:**
 - Mehr Sichtborkeit vun Platt in de Region.
 - Verhögern vun dat Prestige vun de Spraak.

13

13

„Plattdeutsch sichtbar machen“ – Kampagne für mehr Prestige“

- **Anschrieven vun möögliche Aktören in de Region:**
 - Över uns Initschatiev opkloren
 - De Wichtigkeit vun Sichtborkeit för Platt rutstellen
 - Düütlich maken, dat ok se profiteert
 - Hölp anbeden: Översetten, Organisatschoon, Know-How
- **Vörgahn**
 - Toerst in beide Regionen en Reeg vun Bedrieven anschreven (>100)
 - Gastro (Herstellers, Restaurants, Bäckers, Hoffladens etc.)
 - apentliche Inrichtens (Touristik, Bibliotheken, Stadtwarken etc.)
 - regionale Supermarkten, Kooplüüd etc.
 - Wenn nödig nochmal an to denken holpen
 - To en Veranstaten över Sichtborkeit inlaadt

14

14

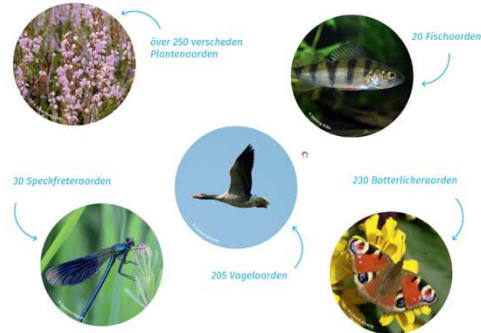
„Thülsfelder Talsperre“ Thülsfelder Daalsparr

• Nu ok plattdüütsche Spraakverschoon in de Touristik

- „Thülsfelder Talsperre“ büddt in de Region Infotafeln an
- Dor kann een per QR-Kood de Spraak utwählen, nu ok Platt
- Op de Websteed kriggt een denn allens Wichtige to den Oort to weten – op Platt!

Naturruum Thülsfelder Daalsparr

De Thülsfelder Daalsparr is en eenzigoordig Naturrefugium. Dat langjohrige Beweertschoppen mit wesseln Waterstänn hett de Dieg vun anpasste Biotopen un Levensrüm föddert. An de 12 km lange Waterkant gifft dat vele verscheden Lüttlevensrüm (t. B. Sump- un Reetzonen) mit hogen Oordensriekdom.

Al 1938 hebbt se en Naturschulrebeet utwiest mit en aktuelle Gröttde vun 503 ha. Siet 2000 is dat en Rebeet na de europäasche "Fauna-Flora-Habitat-Richtlien" (FFH-Rebeet). De westen Deel vun de Thülsfelder Daalsparr is dör en groot Heidflach präagt. De Beweiden vun düsse histoorsche Kulturlandschap maakt se mit Heidsnucken. De Blöhtiet vun de Heid is in'n Laatsommer.

15

Problemen un Rutfödderns

- Meist **nüms** vun de mööglichen Aktören hett sik **trüchmellt**.
 - Blangen evtl. technische Problemen:
 - E-Mails hier nich heel passlich för
 - plattdüütsche Kennsen to ring
 - evtl. blots wenig Intress
 - een föhl sik nich anspraken
- Thema „Spraakplanen“ lett teemlich **unbekennt** to ween

„Bei uns kann keiner Platt, damit wir das mit allen sprechen können.“
- Dat wat wi wullen leet sik woll **nich düütlich verklören** per Mail

„Sollen wir das Schild zu Platt bei Ihnen bestellen, oder was wollen Sie?“

16

16

Dat Anschrieven (Ollnborgger Mönsterland) (un en langere PDF-Datei mit all de Verklarens)

Moin!

wir sind das **Niederdeutschsekretariat** und unsere Mission ist es, dem Plattdeutschen eine starke Stimme zu geben! Gemeinsam mit dem **Bunnsraat för Nedderdüütsch (BfN)** setzen wir uns dafür ein, dass Plattdeutsch nicht nur gesprochen, sondern auch *gesehen* wird – und zwar überall dort, wo Menschen zusammenkommen: in der Schule, im Beruf, im öffentlichen Leben, in den Medien und im Alltag.

Aktuell läuft unsere Kampagne „**Plattdeutsch sichtbar machen**“ und dafür möchten wir regionale Unternehmen, Betriebe und Einrichtungen wie Ihre mit ins Boot holen!

Könnten Sie sich vorstellen, Plattdeutsch in ihrem Betrieb mit aufzunehmen, sei es durch Beschilderung, Produktbezeichnungen oder Werbematerial? Oder gibt es vielleicht sogar Plattdeutschsprecher und -sprecherinnen bei Ihnen?

Wir stehen Ihnen natürlich gerne mit Übersetzungen und Weiterem zur Seite. Mehr Infos finden Sie im angehängten PDF.

Haben Sie Lust mitzumachen oder mehr zu erfahren? Vielleicht haben Sie bereits Plattdeutsch im Angebot?

....

Ein Beispiel für unsere Prestigekampagne sind unsere „Wi snackt Plattdüütsch“-Schilder für Betriebe:

17

17

Veranstaltens in de twee Modellregionen

Süüdollnborgger Mönsterland

→ Heinrich Siefer

Sassen-Anholt

→ Christian Sadel

18

18

Fragen in de Runn

1. Woans kann een de **Akquies** beter angahn?
Wat geiht beter, wenn een **Aktören mit in't Boot halen** will?
2. Wat kann een verbetern, wenn een Lüüd **dat Thema verkloren** will?
3. Wat för **anner Weeg** kann een gahn, wenn dat üm dat Thema Sichtborkeit in'n Alldag geiht?
Woans köönt sik ok noch **anner Lüüd an bedeligen**, üm dat dezentraler optotrecken?

19